بەدزییەوە شمشاڵی دەژەنی؛ بە لاّم بوو بە کەمانچەژەن

سە لاّح رەووف؛ بەقیست پارەی کەمانچەکەی دایەوە!

بارین

سەلاّح رەووف-ی هونەرمەند، کە لەم ماوەیەدا بەسەردان گەراوەتەوە بۆ نیشتمان، لەبارەی شوێنی لەدایکبوونی خۆیەوە دەڵێت: باوکم دەڵێت لەعەربەت لەدایکبووم، بەلاّم دایکم دەڵێت لەسابوونکەرانی شاری سلێمانی، بەلای خۆشمەوە هەرکامیان بێت گرنگ نییە، گرنگ ئەوەیە کوردم و لەکوردستان لەدایکبووم.

ئەو هونەرمەندە لەدیدارێکی ئاوێژەدا باس لەژیانی منداڵی خۆی دەکات و دەڵێت: بەر لەچوونە قوتابخانەم هەندێك شتی منداڵی خۆمم بیردێت و هەستدەکەم ماوەیەك لەعەربەت ژیاوم، بەلاّم بیرم نایەت چوونە قوتابخانەم لەو شارۆچکەیەدا بووبێت، چونکە ئەوەی بیرم بێت لەسابوونکەران خرامە قوتابخانەی (سەیوان).

هەر سەبارەت بەژیانی منداڵی خۆی سەلاّح رەووف باسی لەوەکرد کە؛ زۆر جەزی بەوە کردووە هاوڕێی هەبێت، چونکە لەماڵەوە تاقانە بووە، ئەمە وایکردووە هەر لەمنداڵییەوە هەست بەتەنیایی بکات و ئارەزووی ئەوەشی کردووە لەدەرەوە زۆرترین هاوڕێی هەبێت بۆ ئەوەی ئەو بۆشاییەی ماڵەوەی پێبرکاتەوە. ئاوەڕاو دەیگێڕێتەوە کە منداڵێکی بزێوو پڕ لەجولە بووەو زۆربەی ئاواتەکانی تاقیکردۆتەوە، وەك یاریکردنی قومبۆڵێن و بوونی کۆتر لەماڵەکەیاندا، کە زۆرجار بەوەی خۆی، باوکی لەسەر کۆترەکانی لێیداوە و کۆترەکانی سەربڕیوە!

سەربڕینی کۆترەکانی ئەم هونەرمەندەش لەسەرەتای منداڵیدا، وایلێدەکات لەوکاتەوە تاتێستا نەتوانێت ئەماشای هیچ شتێکی سەربڕاو بکات، ئەگەرچی ئەو بەم ئەمەنەشەوە ئارەزووی لەبەخێوکردنی کۆتر هەیە.

*هەموو هەنگاوێکی کەورە لەسەرەتایەکەوە دەستپێدەکات، سەرەتای دەستپدەنی تۆ بۆ کەمانچە کەی و جۆن بووز (١٩٦٢) خۆمان لەگەردکی چوومە ئیبیزکی تۆپی بێ-ود، کە دواتر زۆربەیان بوونە باریزانی ناوداری شاری سلێمانی وەك ئازادی سام وەهاب و حەمە بچکۆل جا ئەوکاتە زۆربەی هاوەڵەکانم لەو تیپەدا ئازناویان هەبووە جگە لەمن، وەك

قادرەی وانەی بەنێمە دەوتەوە بەویشی دەوتەوە، ئەوەبوو لەماڵی خۆمان بەدیار چاوی دایك و باوکمەوە وتی (ئادەی هەستە سەلاّح کەمانچەبەکمان بۆ لێدە) باوکم مۆرەیەکی لێکردم، منیش تێکچووم و رەنگم گۆڕا وتم (جا من چوزانم کەمانچە لێیدەم؟) کاك مستەفا کەشفیکردم و پێی وتم (ئەی کوڕی (جوجەو بچکۆل و جەندین لەقەبی دیکە) لەکاتی یاریکردنیشدا حەزم دەکرد کە بیسەلێنم لەوان بەقابیلییەترم و توانای زیاترم هەیە، لەوکاتەوە ئیتر حەزم کرد لەبواری موزیکیشدا، توانای خۆم ئەزموون بکەم، ئەوە بوو بەکێك لەخاڵەکانم شمشاڵی دەژەنی لەوکاتەدا، منیش زۆر جار شمشاڵەکەم لێیدەبردو بەدزییەوە شمشاڵم دەژەنی و ئەمەش وایکرد هەرزوو فێری ژەنینی ئەو ئامێرەبیم، تەنانەت کە لەگەڵ هاوڕێکانمدا یان خێزانەکەماندا دەچووین بۆ سەیران شمشاڵم بۆ لێیدەدان، وردە وردە گەورە بووم و چوومە خانەی مامۆستایان، لەوێ مامۆستایەکی لێبوو پێیان دەوت سەلاّحە خرد ئەو مامۆستایە زۆر هانیدەدام، هەر لەوێ کۆمەڵێك برادەرم ناسی، کە ئەندامی تیپی موزیکی سلێمانی بوون و دەهاتن لەوێ کەمانچەیان لێدەداو مامۆستا قادر وانەی موزیکی پێدەوتن، خۆم کرد بەهاوڕێی ئەو مامۆستایەو رۆژێك داوای کەمانچەکەیم لێکرد، چونکە هەر لەخۆمەوە وامدەزانی دەزانم کەمانچە بژەنم، مامۆستا قادر پێیوتم، بۆچیتە؟ پێموت منیش حەزدەکەم وەك تۆ کەمانچە لێیدەدم، ئەویش پێیوتم لەبازاڕ کەمانچە زۆرە، رۆژێك لەگەڵ خۆی بردمی دووکانێکی نیشاندام لەبازاری شوشە، دووکانی مۆمیا فرۆشتن بوو، بەلاّم چەند کەمانچەیەکیشی دانابوو، سەیرمکرد مامۆستا عومەر عەلی ئەمینی-ی لەسەر دانیشتووە. مامۆستا عومەر منی ناسی، چونکە هاوڕێی خانێکم بوو، کەمانچەکەی دامێ بەهەشت دینارو پێشی وتم ئەگەر بارەت نییە ئەتوانیت بەقیست بیبەیت. مانگانە چەندت توانی ئەوەندە پارەم بۆ بێنە. جا ئەوکاتە باوکم دووکانی هەبوو، منیش زۆرم رق لەدوکان بوو، ئەگەرچی باوکم چەندین جار پێیدەوتم بچمە سەر دوکانەکەی و دانیشم بۆ ئەوەی لەدەرەوە خەریکی یاریکردن نەبم، بەلاّم من قەناعەتم بەچوونە دووکان نەبوو، بەلاّم بەخاتری قیستی کەمانچەکە چوومە سەر دوکانەکەی باوکم و رۆژانە بڕێك پارەم وەردەگرت و مانگانە قیستەکەم دەدایەوە.

*ئەی چارەنووسی کەمانچەکە بەچی کەیشت؟

-کەمانچەکەم هێنایە لەماڵی ئەو مامۆستا عوسمانەی خانەی مامۆستایان دامنا، چونکە ئەمەدوێنرا بیبیمەوە بۆ ماڵەو، بەلاّم رۆژانە بڕۆڤەم لەسەر دەگەردو خۆمم فێر دەکرد، شەوێکیان هونەرمەند مستەفا ئەحمەد کە خزمی خۆمانە لەگەڵ دایکی هات بۆ ماڵی ئێمە، هەر بۆ بەزم نانەوە لەگەڵ خۆیدا کەمانچەبەکی لەبەیمانگەوەهێنابوو، ئەو کاتە کاك مستەفا لەبەیمانگە بوو، ئەو مامۆستا (جوجەو بچکۆل و جەندین لەقەبی دیکە) لەکاتی یاریکردنیشدا حەزم دەکرد کە بیسەلێنم لەوان بەقابیلییەترم و توانای زیاترم هەیە، لەوکاتەوە ئیتر حەزم کرد لەبواری موزیکیشدا، توانای خۆم ئەزموون بکەم، ئەوە بوو بەکێك لەخاڵەکانم شمشاڵی دەژەنی لەوکاتەدا، منیش زۆر جار شمشاڵەکەم لێیدەبردو بەدزییەوە شمشاڵم دەژەنی و ئەمەش وایکرد هەرزوو فێری ژەنینی ئەو ئامێرەبیم، تەنانەت کە لەگەڵ هاوڕێکانمدا یان خێزانەکەماندا دەچووین بۆ سەیران شمشاڵم بۆ لێیدەدان، وردە وردە گەورە بووم و چوومە خانەی مامۆستایان، لەوێ مامۆستایەکی لێبوو پێیان دەوت سەلاّحە خرد ئەو مامۆستایە زۆر هانیدەدام، هەر لەوێ کۆمەڵێك برادەرم ناسی، کە ئەندامی تیپی موزیکی سلێمانی بوون و دەهاتن لەوێ کەمانچەیان لێدەداو مامۆستا قادر وانەی موزیکی پێدەوتن، خۆم کرد بەهاوڕێی ئەو مامۆستایەو رۆژێك داوای کەمانچەکەیم لێکرد، چونکە هەر لەخۆمەوە وامدەزانی دەزانم کەمانچە بژەنم، مامۆستا قادر پێیوتم، بۆچیتە؟ پێموت منیش حەزدەکەم وەك تۆ کەمانچە لێیدەدم، ئەویش پێیوتم لەبازاڕ کەمانچە زۆرە، رۆژێك لەگەڵ خۆی بردمی دووکانێکی نیشاندام لەبازاری شوشە، دووکانی مۆمیا فرۆشتن بوو، بەلاّم چەند کەمانچەیەکیشی دانابوو، سەیرمکرد مامۆستا عومەر عەلی ئەمینی-ی لەسەر دانیشتووە. مامۆستا عومەر منی ناسی، چونکە هاوڕێی خانێکم بوو، کەمانچەکەی دامێ بەهەشت دینارو پێشی وتم ئەگەر بارەت نییە ئەتوانیت بەقیست بیبەیت. مانگانە چەندت توانی ئەوەندە پارەم بۆ بێنە. جا ئەوکاتە باوکم دووکانی هەبوو، منیش زۆرم رق لەدوکان بوو، ئەگەرچی باوکم چەندین جار پێیدەوتم بچمە سەر دوکانەکەی و دانیشم بۆ ئەوەی لەدەرەوە خەریکی یاریکردن نەبم، بەلاّم من قەناعەتم بەچوونە دووکان نەبوو، بەلاّم بەخاتری قیستی کەمانچەکە چوومە سەر دوکانەکەی باوکم و رۆژانە بڕێك پارەم وەردەگرت و مانگانە قیستەکەم دەدایەوە.

*ئەی چارەنووسی کەمانچەکە بەچی کەیشت؟

-کەمانچەکەم هێنایە لەماڵی ئەو مامۆستا عوسمانەی خانەی مامۆستایان دامنا، چونکە ئەمەدوێنرا بیبیمەوە بۆ ماڵەو، بەلاّم رۆژانە بڕۆڤەم لەسەر دەگەردو خۆمم فێر دەکرد، شەوێکیان هونەرمەند مستەفا ئەحمەد کە خزمی خۆمانە لەگەڵ دایکی هات بۆ بەزم نانەوە لەگەڵ خۆیدا کەمانچەبەکی لەبەیمانگەوەهێنابوو، ئەو کاتە کاك مستەفا لەبەیمانگە بوو، ئەو مامۆستا قادرەی وانەی بەنێمە دەوتەوە بەویشی دەوتەوە، ئەوەبوو لەماڵی خۆمان بەدیار چاوی دایك و باوکمەوە وتی (ئادەی هەستە سەلاّح کەمانچەبەکمان بۆ لێدە) باوکم مۆرەیەکی لێکردم، منیش تێکچووم و رەنگم گۆڕا وتم (جا من چوزانم کەمانچە لێیدەم؟) کاك مستەفا کەشفیکردم و پێی وتم (ئەی کوڕی باش تۆ چەند مانگە لەمەکتەب کەمانچە لێنادەیت؟) لەوکاتەوە بەدوا ئیتر کەمانچە لای باوکمو لەماڵی ئێمە یاساغ نەبوو، هەرجارێکیش کەباوکم دەیبینی عەزابێکی خۆش دەکەم بانگی دەکردمە لای خۆی و پێیدەوتم حەز دەکەم گوێم لەکەمانچەکەت بێت.

*تۆ خۆت خۆت فێری کەمانچەژەنین کرد، یاخود مامۆستایەکت هەبوو؟

-مامۆستا عوسمان محەمەد ئەمین بەکەم کەس بوو کە پێیوتم کەمانچە بەمشێوە دەگیرێت و زۆر بەخێرایی فێری شتەکان بووم، ئەو وانە موزیکانەی خەڵکی دیکە بەپەك سال فێری دەبوون، من تەنیا لەماوەی پەك مانگدا فێری بووم، چونکە زۆر عاشقی کەمانچە بووم.

*ئەی هەنگاوی دوای ئەوەت بەرەو کوێ؟

-دوایئەوە مامۆستا ولیەم بوحەنا-م دۆزیەوە، کە ئەوکاتە وانەی بەنیو دینار دەوتەوە، پارەی حەفتەی پەکەمو دووەمی لێیوەرگرتم، ئیتر لەوە بەدوا بێپوسیتیم بەخۆلی فێربوون نەما، لەوساوەشدا کە لەلای مامۆستا ولیەم بووم وام هەستکرد لەبەیمانگەبەکی گەورەی موزیکدام، چونکە زۆرم سوود لێوەرگرت، کاتێك لەگەڵ کاك ئەنوەر قەرەداغی هەستیان بەتواناکانم کرد تەکلیفیان لێکردم بچمە تیپی موزیکی سلێمانی.

*باسی چیرۆکی خۆتو تیپی موزیکی سلێمانیمان بۆ بکە؟

-هەمیشە وتوومە ئەو تیپە گەورەترین قوتابخانە بوو بۆ من، ساڵی (١٩٦٨) بەیوەندیم پێوەکردن و ئیتر لەوێوە وردە وردە بەلای هونەریم بەرز بوو، تانەو شوێنەی ئاو ئاوبانگم بەیداکرد، بەکەم بەرهەمەیشم لەگەڵ ئەو تیپەدا وەك کەمانچەژەنێك بەشداریمکرد لەگۆرانییەکی باش تۆ چەند مانگە لەمەکتەب کەمانچە لێنادەیت؟) لەوکاتەوە بەدوا ئیتر کەمانچە لای باوکمو لەماڵی ئێمە یاساغ نەبوو، هەرجارێکیش کەباوکم دەیبینی عەزابێکی خۆش دەکەم بانگی دەکردمە لای خۆی و پێیدەوتم حەز دەکەم گوێم لەکەمانچەکەت بێت.

*تۆ خۆت خۆت فێری کەمانچەژەنین کرد، یاخود مامۆستایەکت هەبوو؟

-مامۆستا عوسمان محەمەد ئەمین بەکەم کەس بوو کە پێیوتم کەمانچە بەمشێوە دەگیرێت و زۆر بەخێرایی فێری شتەکان بووم، ئەو وانە موزیکانەی خەڵکی دیکە بەپەك سال فێری دەبوون، من تەنیا لەماوەی پەك مانگدا فێری بووم، چونکە زۆر عاشقی کەمانچە بووم.

*ئەی هەنگاوی دوای ئەوەت بەرەو کوێ؟

-دوایئەوە مامۆستا ولیەم بوحەنا-م دۆزیەوە، کە ئەوکاتە وانەی بەنیو دینار دەوتەوە، پارەی حەفتەی پەکەمو دووەمی لێیوەرگرتم، ئیتر لەوە بەدوا بێپوسیتیم بەخۆلی فێربوون نەما، لەوساوەشدا کە لەلای مامۆستا ولیەم بووم وام هەستکرد لەبەیمانگەبەکی گەورەی موزیکدام، چونکە زۆرم سوود لێوەرگرت، کاتێك لەگەڵ کاك ئەنوەر قەرەداغی هەستیان بەتواناکانم کرد تەکلیفیان لێکردم بچمە تیپی موزیکی سلێمانی.

*باسی چیرۆکی خۆتو تیپی موزیکی سلێمانیمان بۆ بکە؟

-هەمیشە وتوومە ئەو تیپە گەورەترین قوتابخانە بوو بۆ من، ساڵی (١٩٦٨) بەیوەندیم پێوەکردن و ئیتر لەوێوە وردە وردە بەلای هونەریم بەرز بوو، تانەو شوێنەی ئاو ئاوبانگم بەیداکرد، بەکەم بەرهەمەیشم لەگەڵ ئەو تیپەدا وەك کەمانچەژەنێك بەشداریمکرد لەگۆرانییەکی زۆرەی وانەی بەنێمە دەوتەوە بەویشی دەوتەوە، ئەوەبوو لەماڵی خۆمان بەدیار چاوی دایك و باوکمەوە وتی (ئادەی هەستە سەلاّح کەمانچەبەکمان بۆ لێدە) باوکم مۆرەیەکی لێکردم، منیش تێکچووم و رەنگم گۆڕا وتم (جا من چوزانم کەمانچە لێیدەم؟) کاك مستەفا کەشفیکردم و پێی وتم (ئەی کوڕ